

Cetatea Moldovei

Revistă lunară de probleme actuale, literatură și critică

Director: GH. A. CUZA

S U M A R

A. C. CUZA	Problema iudaismului în România
VIRGIL CARIANOPOL	Amă
G. A. CUZA	Acuzatii despre M. Iarga, II. Profesorul
G. TUDORIANU	Și nu gândesc!
RADU YULFE	Toponimia antică a părții de nord a Moldovei
ION BUDUȘAN	Spre Ierusalim
TH. SIMENSCHY	Marala îndată
CONST. GORAN	Îngheț noaptea
ENE STANCIU	Melanc
MAGDA ISĂHOȘ	Măi fraged sufletul
G. BEZYCONI	Chibișul românesc
G. URȘU	Sonetul noaptea
G. TUDORIANU	Primei pași în laborator
D. IOY	Târziu, în seaptea albă de iarnă...
PETER SPAN	Ora lăsa lăună
EUSEBIU CAMILAR	Paga Rozaliiei
VIRGIL ȘOTROPA	Serenada
IOAN MTRU	Educatori de adulțiori
RONCARDA CASTRO	Violoncelul
DORINTE THRONU	Sentul românesc în Transilvania
B. FRUNTE	Prorocul Meșter
AL. BARDERU	Cum am cunoscut Falticani
GEORGE KURAN	Poem
IANA MUGUREL	Cel mai frumos trandafir
SEBASTIAN POPOVICI	Tristețe
CLAUDIU I. GIURCĂREANU	Prof. Dr. Theodor C. Nicolae (1863-1910)
VLADIMIR FOCSA	Încinare
I. FR. BOȘTEI	Varile Alexandrei și țelșul românesc
DANIEL CONSTANTINESCU	Pământ
MARICARA TUHOVICĂANU	Revoluționara
G. A. C.	Vieții în țară
CONST. VĂRTEJ	Cronica literară
DIMITRIE GHERASIM	Cronica externă
G. A. C.	Cronica internă

ÎNSĂȘĂRI: A. patra adresare a războiului. — Moartea Mășinării Pășii, Naștea lui Eugen Lovinescu. — Timofeev Pășii nu mai este. — Co-somnarea a dat un fel de somnarea Cătreți Alăstătoarei. — Întă pășirea pe țelș și pără. — Măști bombardată Roma Pășii. — O adresare: Cătreți lui Varșev (11-15). — Un notăp. — Către Petreș și Școlăstăia Scriitorilor Moldovești. — George Văștă. — A Ta grădăre a țelșii noastre la Clămpăng-Mășăreș. — „Cătreți Moldovești” la Văștă Doșt.

FOȘIA REDACȚIEI — RECENZII — BIBLIOGRĂFI.

CETATEA MOLDOVEI

REVISTĂ LUNARĂ DE PROBLEME ACTUALE, LITERATURĂ ȘI CRITICĂ

Director: GH. A. CUZA

PROBLEMA IUDAISMULUI ÎN ROMÂNIA

Congresul de pace, al actualului război — ca să asigură pacea — va trebui să rezolve numai decât: *Problema iudaismului în România*.

Dar ce este această problemă și cum poate fi rezolvată? Răspunsul la aceste întrebări îl găsim în următoarele cuvinte ale unuia din cei mai mari jidani, Adolphe Crémieux, conducător al lor și fost ministru al Franței, care dă pe față ceea ce urmăresc jidanii față de celelalte nații, zicând:

„Toate națiunile vor dispărea, toate religiunile vor apune! Noi singuri, iudaismul, în care naționalitatea se confundă cu religia, vom rămăna, și vom domina întregul univers”.

Aceste cuvinte, spuse de unul din cei mai mari jidani și conducători al lor, nu sunt numai cuvintele lui, ci sunt credința religioasă a întregii jidănități: care luptă pentru a o realiza.

Această credință de bază a religiei jidănești, se află în toate cărțile lor sfinte, în „Vechiul Testament”, al lui Moise, în Talmud, în Șulhan Arach, și toate celelalte, care li sunt propovădite în școli de pe la vârsta de trei ani: ca îndrumare a întregii lor vieți, și de care nu se pot despărți decât odată cu moartea. De aceea, zise un alt cărmărar jidan, încredințat și el în învățătura lui jidănească, Artur Lăpis:

„Dacă un evreu se bolăzește, puștii vor fi aceia care vor crede că el a înecat cu aceasta să mai fie iudeu”.

„Cărțile religioase”, ale iudeilor, sunt „cărți sfinte”, de care ei nu se pot lepăda, ci caută să le urmeze învățăturile: mai ales când aceste învățături sunt de folos pentru câștig și în paguba celor de altă credință. Astfel, iată care este „Învățătura religioasă, de bază, a iudaismului, așa precum e scrisă în „Vechiul Testament”, stabilind raporturile obligatorii dintre Iudei și cei de altă credință, la ocuparea pământului lor:

„Deuteronomul 7: 1. Când Domnul, Dumnezeul tău, te va aduce în țara în care vei intra și o vei lua în stăpânire, și va îngosi dinaintea ta multe neamuri: pe Heubi, pe Gîrgasubi, pe Amocii, pe Canani, pe Ferezi, pe Hevii și pe Iebusi, șapte neamuri mai mari la număr și mai puternice decît tine.

2. „Când Domnul, Dumnezeul tău, îți le va da în mîni și le vei bate, să le nimicești cu desvîrșire, să nu închei legămint cu ele, și să n'ai milă de ele.

3. „Să nu te înmulțești cu popoarele acestea, să nu măriti pe fetele tale după fiii lor, și să nu iei pe fetele lor de neveste pentru fiii tăi.

3. „Dimpotrivă, iată cum să vă purtați cu ele: să le surpați altarele; să le sfărâmați stâlpii idolești, să le tăiați pomii închinăți Dumezeilor lor, și să ardeți în foc chipurile lor cioplitte.

6. „Cîci tu ești un popor sfînt pentru Domnul, Dumnezeul tău; Domnul, Dumnezeul tău te-a ales ca să fii un popor al Lui dintre toate popoarele de pe fața pământului.

16. „Să nimicești toate popoarele pe care îți le va da în mîni Domnul, Dumnezeul tău; să n'arunci nici o prîire de milă spre ele...

22. „Și Domnul, Dumnezeul tău, va îngosi înecatul cu înecatul aceste neamuri dinaintea ta; nu le vei putea nimici îndată, ca să nu se înmulțească fiarele câmpului împotriva ta”.

Aceasta este baza „învățăturii religioase” a iudaismului pe care ei o aplică celor de altă credință, cu deosebire creștinii, căutînd să-i nimicească, cum se poate constata lîmurii din datele statistice.

Mișcarea poporației Moldovei, ne arată, în adevăr, în ce fel se înmulțeau creștinii, pe la 1830, pe cînd iudeii abia veniseră în țară:

Județul	Ortodoxi			Iidani		
	Născuți	Morți	Diferența	Diferența	Morți	Născuți
Dorohoi	1300	659	641 +	+ 136	58	235
Botoșani	2345	1175	1168 +	+ 272	62	334
Suceava	1325	638	687 +	+ 37	70	97
P. Neamț	1284	868	416 +	+ 52	43	95
Roman	1733	1183	550 +	+ 59	71	50
Iacși	2317	1387	930 +	+ 19	25	44
Pulsa	2040	1828	212 +	+ 8	29	28
Tecuci	1105	959	206 +	+ 2	2	4
Galați	838	340	348 +	- 8	23	14
Tulcea	1389	1198	681 +	+ 6	13	18
Yahol	1886	869	997 +	+ 5	9	14
Fălciu	1429	645	784 +	+ 12	4	16
Iași	2121	998	1123 +	- 5	52	47
Orașul Iași	674	665	9 +	+ 14	287	261
Total . .	22204	12472	8869 +	+ 622	673	1295

La 1859, vedem dar că se nășteau în toată Moldova 1295 iidani, iar la 1871, numai în Iași, s'au născut 1947. Rezultă dar că pe la 1839 populația româncască era în plină creștere, dând prebitendenți excedențe însemnate și moderi strict deflați. Pe când iidanii, pușini ca număr — afară de județele limitrofe Dorohoi și Botoșani — îi găsim chiar cu două deficite: la Galați, la o populație de 14 nașteri, cu 8 deficite, și la Iași, cu 47 nașteri și 52 decese, un deficit de 5. Fără îndoială că năvala iidanilor era la început și că populația creștină era încă în plină dezvoltare, cum fusese până atunci și cum nu a mai fost de atunci încolo, de la nădăruirea iidanilor. „Spectatorul moldo-român (Iași 1842), de unde am luat aceste date — și care a fost desigur cunoscutul statistician și economistul Prințului Nicolae Suțu — observă:

„Extractul acestui tablou adevărează că între 25.374 născuți creștini s'au întâmplat 15.035 morți adică, că numărul morților trece peste jumătate pe al celor născuți.

„La iidovi însă locuitori de politici între 1295 născuți sunt 673 morți adică numărul celor născuți întrece jumătatea sumei celor morți, încă, urmând pururea asemenea analogie împo-

rarea jidăneasă a polițiilor va întrece în vîltoacă pe cea a creștinilor”.

De fapt, jidanii lacrau la folișturarea populației creștinilor, comercianți și meseriași, care se plîng necontenit contra lor, după cum ni se arată în *Anafora* Sfatului administrației al Moldovei, din 31 Mai 1838, care zice:

„Departamentul de Finanțe, prin Nr. 8621, a referat Statului că cu necontenire prînește *Jidova*, *niți din partea breslelor*, *niți și rapoartori dela mai marele slăroaic*, urmate tot după jăluirile lor, cu arătarea caprurilor se sufer *dela sudji și jidovi*, pentru că aceștia, înfrizându-se cu uneltirea meserilor și a neguștorilor la toate breslele, au caprins cea mai mare parte a folosurilor lor, înșiși, după slobozenia ce au intru acestea, fără să fie îndatorăți a împlini daturile precrite de aşezămînt către dănsule, au început a li face împotrivire la chiar drepturile lor, propiind spre pildă pe taraful *croitorilor creștini*, care, după schimbarea portului în forma europeană, meșteșugul lui fiind scîrbit cu totul, au voit a se deprimade la meșteșugul *lăzdril* straiilor europene, dar *Jidovii niți li îngăduie*, *niți li prîvese* la taraf lor, precum și altele de asemenea, adăogînd vîterea, că, dacă accîi abuz de cea deprimdere se vă lîsa în această slobozenia, negruți că breslele, care poartă toate greutățile, și dela care harnasa se folosesc mai mali decât dela sudji și jidovi, trebuie să vie în desăvîrșită decădere, după cum și mai marele slăroaic prin rapoarturile sale ar li încredinșînd. Asupra acestei împrejurări, Statul au ischetat socotinșă că înșiși se atînge de vreo dare către *Vîstierie*, fiindcă *Jidovii* și au regulate toate dările prin taraf, au pot li supuși la altele, iar, în cea ce prîvește chestiunile breslei, care, avînda-și căuța ei, niți cum nu are amestec cu darea către *Vîstierie*, apoi *Jidovii* ce se vor folosi de dreptățile breslei, nu pot a se apăra și de chestiunile ei, ci să fie supuși la plată de o potrivă cu breslele, pe care ea toată sumpunerea o aduce la cunoștința *Ionălișii Voasre* spre cea mai desăvîrșită hotărîre”.

Pe această plîngere, dreaptă și prevăzătoare, a breslelor românești — care putea să salveze această clasă de o însemnătate covârșitoare — Domnul de atunci, *Mihailoche Sturdza*, fără nici o cercetare a cazului, a pus următoarea rezoluție, în același zi de 31 Mai 1838:

„Fîndcă *Evreii*, peste toate către *Slăpînire*, adună dela

nașă lor și altă dare spre înțerea de spital și pentru acei nevoși dintre ei, nu pot fi îndatorțiți a mai plăti și deosebită contribuția în trebuința braștelor, care nu sînt de seamă lor”.

Vrea să zică: de seamă lor!

Acastă rezoluție, putem zice că este:

Semnifica de svarie a clasei de mijloc răsăritești și demagogizarea orașelor.

Astfel, în orașele Moldovei:

Dela 1866 la 1873, creștinii pierd 6005, jidanii câștigă 2940 suflete

„ 1876 „ 1903 „ „ 6461 „ „ 13331 „

„ 1904 „ 1908 „ „ 663 „ „ 2560 „

Dela 1869 la 1908: Creștinii pierd 13149, jidanii câștigă 17664 suflete.

Mai întins se poate vedea peirca poporației urbane creștine din Moldova, și înlocuirea ei cu jidani, din următoarele statistici :

Pe anii 1870—1879, după datele publicate în „*Revista demografică*” pe Septembrie și Octombrie 1905, a doctorului L. G. Apostolescu, găsim următoarele deficite ale creștinilor și excedente ale jidanilor, în toate orașele Moldovei :

Județul	Creștini		Jidani	
	Excedent	Deficit	Excedent	Deficit
1. Dorohoi	—	316 —	+ 491	—
2. Suceava	—	414 —	+ 434	—
3. Botoșani	—	2962 —	+ 950	—
4. P. Neamț	—	879 —	+ 1506	—
5. Iași	—	6325 —	+ 6079	—
6. Roman	—	878 —	+ 476	—
7. Bacău	—	1154 —	+ 648	—
8. Vaslui	—	135 —	+ 1776	—
9. Teanău	—	383 —	+ 15	—
10. Fălciu	—	220 —	+ 373	—
11. Tulcea	—	641 —	+ 361	—
12. Putna	—	2164 —	+ 578	—
13. Covurlui	—	4148 —	+ 40	—
Total . .	—	29677 —	+ 13717	—

Poporația noastră ortodoxă, din toate județele Moldovei, în anii 1870—1879, se prezintă dar cu deficiențe constante, care se ridică în 19087, pe când, în același timp, Țidanii dau excedențe de 14155. Rămân să vedem în ce proporție se prezintă creștinii și Țidanii, pe provincii, în unele din orașele noastre principale, după statistica din 1887 :

Moldova

Ieși	52.827 români;	50.605 Țidani (46%)
Piatra Neamț	17.127 "	15.500 " (47%)
Bârlad	16.211 "	14.224 " (45%)
Vaslui	10.121 "	9.594 " (47%)
Babeși	9.200 "	5.720 " (62%)

Ne mărginim să reproducem, din Moldova, numai aceste cinci orașe, observând că celelalte sunt la fel cu proporții diferite. Tot așa vom proceda și cu celelalte provincii :

Bucovina

Cernăuți	26.980 români;	46.715 Țidani (57%)
Rădăuți	5.921 "	10.715 " (55%)
Siret	2.631 "	8.450 " (70%)
Soroșineț	4.195 "	3.827 " (47%)
Suczava	6.209 "	10.100 " (49%)

Basarabia

Chișinău	38.471 români;	73.215 Țidani (58%)
Hotin	5.612 "	12.306 " (61%)
Bălți	16.819 "	14.520 " (40%)
Seroca	4.629 "	12.921 " (60%)
Tighina	12.514 "	17.971 " (51%)

Ardeal

Oradea Mare	20.174 români;	46.111 Țidani (51%)
Cluj	41.037 "	26.893 " (35%)
Satu Mare	11.321 "	99.914 " (99%)
Arad	28.779 "	24.605 " (50%)
Sighet	6.708 "	18.524 " (61%)

Oltenia

Craiova	46.921 români;	15.129 jidani	(32%)
Tg. Jiu	9.378 „	1.951 „	(14%)
R. Vâlcea	12.686 „	4.152 „	(33%)
Caracal	12.858 „	2.796 „	(15%)
Turau Severin	20.564 „	1.976 „	(8%)

Muntenia

București	495.457 români;	179.204 jidani	(35%)
Plocești	58.198 „	20.304 „	(34%)
Buzău	26.311 „	8.409 „	(32%)
Brașov	44.635 „	23.101 „	(50%)
Târgoviște	16.125 „	5.611 „	(33%)

Se înțelege că aceasta a fost, pe scurt, situația demografică a României atunci, pe la 1937, și nu acum, fiind cu totul zdruncinată din cauza războiului. Dar marea întrebare este aceasta: Ce va fi mâine?

+ * +

Problema iudeismului în România — așa precum se vede din aceste date — nu poate fi rezolvată decât prin:

Eliminarea jidanilor.

În prefața, dela 1893, a studiului meu „Meseriașii români”, publicat atunci în volum, scriam:

„Pentru a aprecia la adăritura sa valoare acest studiu, care a apărut în ziarul «Era Nouă», din Iași, încă prin anul 1890 și 1891, trebuie să avem în vedere și scopul ce l-a urmărit autorul...

„Acea ce ne-a preocupat însă, în primul rând, a fost de a strage încă odată privirea asupra primejdiei ce ne amenință din cauza năvălirii evreilor în țările române...

„Mistarea poporului nostru, în fața sa actuală de cultură, este de a elimina din simț săa pe evrei, cari amenință să dăde olandă stăpânitoare și de a înlocui treptat, prin munca sa necesară și la adăpostul unor legi de excepție: aceste elemente ce nu se pot asimila”.

Sunt acum cincizeci de ani încheiați, de când am formulat

și am luptat să susțin această singură soluție posibilă a problemei jidănești: eliminarea jidănilor.

Am luptat: fără a parveni să o realizez. Dar iată că timpul a venit să mă răzbune.

Propun să se aleagă un Comitet Național, care să lupte—intervenind și la congresul de pace când va fi—pentru a rezolva, hotărât, prin evacuarea totală a jidănilor:

Problema infamizării în România.

A. C. CUSA
